

91146R

NEW ZEALAND QUALIFICATIONS AUTHORITY
MANA TOHU MĀTAURANGA O AOTEAROA

QUALIFY FOR THE FUTURE WORLD
KIA NOHO TAKATŪ KI TŌ ĀMUA AO!

Level 2 Samoan, 2019

91146 Demonstrate understanding of a variety of written and/or visual Samoan text(s) on familiar matters

2.00 p.m. Friday 29 November 2019
Credits: Five

RESOURCE BOOKLET

Refer to this booklet to answer the questions for Samoan 91146.

Check that this booklet has pages 2–6 in the correct order and that none of these pages is blank.

YOU MAY KEEP THIS BOOKLET AT THE END OF THE EXAMINATION.

FIRST TEXT: *Fa'amatalaga o tagata ta'uta'ua/Profiles*

Faitau le tusitusiga o lo'o i le itūlau e 2 ma le 3. Fa'aaogā e tali ai le Fesili Muamua.
 Read the text on pages 2 and 3. Use it to answer Question One.

Glossed vocabulary

tarako dragon

Fiao'o Fa'amausili

TAUSAGA	
ASO FANAU	
NU'U I SAMOA	
NU'U O LO'O AUMAU AI	
GALUEGA	
TAGATA NA FESOASOANI MALOSI IĀ TE IA	
TAGATA SA FAI MA FA'ATA'ITA'IGA LELEI	
TOMAI E MANA'OMIA	
FA'AMALOSI'AU MO TUPULAGA	
FA'AUPUGA	
FA'AILOGA UA MAUA	
ITUAIGA TAGATA	

Oscar Kightley

SECOND TEXT: Ne'i mea ane ua galo mātua/*Lest we forget parents*

Faitau upu mo le pese. Fa'aaogā e tali ai le Fesili e Lua.

Read the lyrics below. Use it to answer Question Two.

Ne'i mea ane ua galo mātua

1. Ou te pese iā oe le uō moni, o ou mātua o lou pale, o lou tofi
O le upu e gagana ai, "E lele le toloa ae ma'au i le vai"
A luluti mai faigatā, pe malū pe loulouā
Sa lē fo'i le la tausiga, ia malu oe i lou 'āiga

2. Ne'i e tofo i mea o le lalolagi, ae galo iā oe o 'ai o le matagi
E fiafia tupulaga, i le momosi i'ila o mea fa'atauva'a
Lou mana'o ne'i su'e i fafo, i le keloqe i ona tulu'iga
Po'o fea lava e te alu iai, e te fo'i mai lava i lou 'āiga

3. Solomona le tupu poto, le lafoga na ia fa'asolo,
Ne'i e fua le alofa o matua, o le auro e lē foa'iina fua
Lou malosi e pei o le aeto, ae ma'umau i mea pepelo
Pe fa'apea ua e atamai, ae galo mātua na e fanau mai ai

4. Manatua, manuia o pele e āfua mai i mauga tetele
E te maua i lau tausiga, o ou tua'ā pe a sinasina
Tausi lelei nai ou mātua, o manuia e lē toina fua
Mai le Atua o ta mātua, o manū e fusi ai i ta'ua.

THIRD TEXT: O lo'u mana'o/My desire

Faitau le tusitusiga o lo'o i lalo. Fa'aaogā e tali ai le Fesili e Tolu.

Read the text below. Use it to answer Question Three.

O lo'u mana'o

O lo matou 'āiga e fa'amoemoe tele o'u mātua iā te a'u i fe'au e fai i totonu o le 'aulotu ma le 'āiga. Ou te fiafia fo'i e fesoasoani i o'u mātua i mea e fai i totonu o le matou 'aulotu ma fa'alavelave i totonu a le matou 'āiga. O se fiafiaga tele lea iā te a'u, o le gaioti i faiga o fe'au, o le laulau o le mea'ai, o le kukaina o meataumafa, o le fa'amamāina o le fale, o le tausiga o o'u mātua. A o'o fo'i ina a'ai, ou te saofa'i ma le 'apa fafano. O isi fe'au masani e tatau ona tau'ave e le tama ma le teine Samoa, ou te fiafia e fa'atino.

Ae pagā lea, ou te lagona lava lo'u vaivai i le gagana Samoa. E fa'asamoa mai o'u mātua i le fale, e fa'asamoa mai fo'i tagata mātutua i totonu o le matou 'aulotu, ae e lē o atoatoa lo'u mālamalama i le gagana e mafai ai ona ou tautala i le gagana Samoa. Ou te lagona le mā ma le fa'atauva'a pe a fa'asamoa mai se toea'ina po'o se lo'omatua iā te a'u ae ou toe tali atu i le gagana Peretānia.

O le mea moni, so'o se mea lava e alu iai le tagata i totonu o Niu Sila, e malosi lava le fa'aaogaina o le gagana Peretānia. Ou te fa'alogi i le gagana Peretānia i totonu o la'u ā'oga, i luga o le televise, i luga o upega tafā'ilagi, i luga o leitiō, ma totonu o fa'alapotopotoga ese'ese. O le gagana Peretānia ua fa'aaogāina e feso'ota'i ai tagata uma i totonu o le atunu'u leni o Niu Sila ma ou te lagona, o le tulaga lea ua fa'afaigatā ai ona a'o la'u fa'asamoa.

Ua ou matua nei, e lē te'a lava lo'u mana'o e tā le pe'a a Samoa, ua lauiloa i le lalolagi – o le tatau. Ae o le 'upu ou te fa'alogi so'o iai, "tā muamua lou gutu, ona tā lea o lau tatau". E fai mai isi tagata, e lē aogā le tā o le tatau pe a lē iloa fa'asamoa. Fai mai e tatau ona iloa e le sogā'imiti tufa le 'ava, folafola taumafa, ma folafola sua. Ioe, e sa'o i seisi itu, ae ou te talitonu, e ui ina ou vāivāi i le gagana Samoa, 'ae e Samoa lo'u loto, e Samoa lo'u mafaufau, e Samoa lo'u agaga. O lona uiga, ua tatau ona fa'aali lo'u mitamitaga o a'u o le Samoa, i le taina o le tatau i lo'u tino.

E tele le mau fesili i lo'u mafaufau. Ae o le mea e mautinoa iā te a'u, e pele iā te a'u lo'u fa'asinomaga, o a'u o le Samoa ma ou te naunau e taumafai pea e a'o la'u gagana Samoa.

Acknowledgements

Material from the following sources has been adapted for use in this examination:

Images:

Page 2: <https://www.gettyimages.co.nz/detail/news-photo/darryl-suasua-anna-richards-and-fiaoo-faamausili-speak-on-a-news-photo/969698520>

Page 3: <https://www.playmarket.org.nz/playwrights/oscar-kightley>

